

Observatoriu este de două ori în
septembra, Miercură și Săptămâna.

Pretiul

pentru Sibiu pe 1 an intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimis cu post'a în lanțul monarhiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. său 22 franci, pe 6 luni 5 fl. său 11 franci. — Numeri singuratici se dău căte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politico, national-economic si literariu.

Anul III.

Nr. 10.

— Sibiu, Săptămâna 2/14 Februarie. —

1880.

Romania.

Proiect de lege pentru organisarea Dobrogei.

In siedintă Camerii dela 19 curente d. ministrul de interne depuse la biouroul Camerei următoriul proiect de lege pentru organisarea Dobrogei:

Cap. I.

Despre teritoriul Dobrogei.

Art. 1. Teritoriul de peste Dunare, împreună cu Delta Dunării și cu insula Sîrpilor, anexat României prin Tratatul de la Berlin, sub numirea de Dobrogea, este deocamdată împărțit în două județe.

Art. 2. Aceste județe se sub-impartă în arondismente sau ocoale, și ocoalele în comune urbane și rurale.

Cap. II.

Despre drepturile Dobrogenilor.

Art. 3. Toti locuitorii din Dobrogea care, în ziua de 11 Aprilie 1877, erau cetățeni otomani, devinu să sunt cetățeni romani.

Art. 4. O lege specială va determina, în timpul oportunu, condițiile cu care ei vor putea exercita drepturile loru politice și cumpără imobile rurale în România propriu disa. O alta lege va statua, în timpul oportunu, despre reprezentanța locuitorilor Dobrogei în parlamentul român.

Art. 5. Locuitorii din Dobrogea, deveniți cetățeni romani, sunt egali înaintea legii, se bucura de toate drepturile cetățenesci și potu fi numiți în funcțiunile din această provincie, fără osebire de origine și de religie.

Art. 6. Locuitorii din Dobrogea se bucura de pe acum de drepturile cetățenesci coprinse în art. 5, 23, 25, 28 din Constituția României. Gubernul înșa, prin decretul domnesc, date în urmă încheiarii consiliului de ministri, poate suspenda, în total sau în parte și pe unu timp determinat, libertatea pressei și a întruirilor.

Art. 7. Instituțiile reprezentative, județene și comunale, se introduc în Dobrogea, după exemplul celor din România, cu singurile deosebiri prevedute prin această lege.

Art. 8. Toti străini aflați pe teritoriul Dobrogei se bucura de protecția data de lege persoanelor și averii loru. Gubernul înse poate lăua în contra străinilor tulburatori măsurile cerute de interesul ordinii publice.

Art. 9. Locuitorii din Dobrogea nu potu fi urmariti sau arestați de către în casurile prevedute de lege.

Foisiore „Observatorului”.

Femeiele.

De: Giuliu Pederzani.

Traducere de J. G. Baritiu.

VI. Misiunea loru.

„Si o vorn ferică totă generațiunile
pămentului.”

Cartea evanghelistică.

Anticipitatea au creatu din femeie o fântâia passiva. Orientele le inchide inca pâna în ziua de astăzi în camerele haremurilor sale.

Civilizația Europeană, care este plina de spiritul lui Christosu, a înaltat femeia, bă potem dică că: „o a eliberat.” Dara au uitat ună, pre care nu o a facut.

Spiritul și legile secolului nostru inca n'au datu femeiei acea poziție în viața socială și acelui drept ce i compete pe deplin și nelimitat.

Femeia de astăzi este inca în referințele sociale nelibera. Ea suferă inca sub legile și tradițiile secolilor trecuti. Eu vedeu inca în anima Europeană o sclavia a femeielor, o sclavia socială.

Viața de astăzi este prea angustă pentru femeile de spiritu, și ele au multu spiritu, pentru acele ce posseu o animă simțitoare și multă inteligență; și ele au unu mare fond de inteligență, „fiind că consiliul ce ilu dă animă unei femei este totdeauna celu mai prudente.”

Femeia trebuie se suferă totu, și nu i este permisă a castigă nemica.

Frivolu despotismul alu barbatilor domnește de secoli atât de absolutu asupra femeiei, că si candu ea nu ar avea sufletu, conștiința și libertate morală.

Sufletul ei nu i este permisă se aiba dorintie, numai datorintie, și nu drepturi.

Ei nu potu fi sustrasi de la judecătorii ce le dă legea.

Art. 10. În Dobrogea nu se potu aplica alte pedepse de către acele prevedute de legile României.

Art. 11. Proprietatea mulțimii constatați prin acte formale (tabii) sau prin o posesiune de două-dieci de ani, este garantată și transmisibilă în condițiile prevedute de legile otomane.

Dijmă este oborita în Dobrogea pentru deapărare; ea se va înlocui prin o dare banășca anuală, care se va hotari prin anume lege.

O lege specială va regula inproprietărea definitivă a locuitorilor agricoli, cari nu posseu pământuri mulțimi sau stapanite de diece ani celu puținu.

Art. 12. Numai locuitorii aflați în Dobrogea în ziua de 11 Aprilie 1877 și îndepărtati de legile otomane, români și acei îndepărtati, prin art. 7 din Constituția României, potu cumpără imobile rurale în Dobrogea.

Acesta stipulație nu împedica legea ce se va face în privința stabilirii de colonii agricole pe domeniile statului din Dobrogea.

Art. 13. Legile de proprietate, pentru cauza de utilitate publică, sunt aplicabile și în Dobrogea.

Art. 14. Libertatea conștiinței este absolută. Libertatea tuturor cultelor este garantată, intră către însele celebrarea loru nu aduce o atingere ordinei publice sau bunelor moravuri.

Art. 15. Religiunea ortodoxă a resaratului este religiunea domnitorei și în Dobrogea. Acesta provinție face parte din eparchia Dunării-de-josu.

Protoierei județenilor și clerusi ortodocși alu catedralelor din Tulcea și Constanța sunt salariați de către Stat.

Clerul dela celelalte biserici ortodoxe este platit de către comune și comunități după unu regulamentu de administratiune publică, ce se va promulgă prin decretu domnescu.

Art. 16. Personalulu și întreținerea principalelor moschee musulmane din Tulcea, Constanța, Babadag, Macin, Medjidiye, Harsiovă, Isaccea și Sulină vor fi platite de către statu, după unu regulamentu de administratiune publică, promulgat prin decretu domnescu.

Art. 17. Clerul celorlalte confesiuni și bisericele și templele loru se vor întreține de comunitatile co-religionare.

Nimenea nu va fi îndatorată a contribui la întreținerea unui cultu, la care nu aparține.

Art. 18. Înstructiunea în scările platite de statu sau de comune se dă fără plata.

Art. 19. Învestimentul este liberu, intră către însele exercitiul seu nu ar atinge bunele moravuri sau ordinea publică.

Barbatii voiesc se o admire, se o adoresc, înse nu voiesc se o vădă intelligentă.

Indată ce intră societate intra o femeie, tonul conversației se schimbă. Se temu, că femeia ar pot fi mai spirituală că barbatii.

Voi faceti din ele stele, care se luminesc năptează placerilor vostre.

Sperantile animale unei femei sunt tiesute din radiele sărelui. O umbra le preface în nimică. Femeia suferă totă desaburările care sunt atât de nedespartite legate de viața pământescă. Ea simte totă acele mii și mii de înținderi ale existenței, care rănesc cu multu mai simțitor delicat și profundă animă a unei femei, că pre aceea a barbatului.

Ea simte dorința de a învăță, de a învăță multu, de a fi luminată și înaltată cu spiritul. Fiind că nimică nu este mai periculosu, că facultatea inabușite și setea nestemperată a sciinției.

In ea arde o flacără. Si ea trebuie se stingă același partea, care este cea mai nobila a sufletului ei desolat, și a purtă nedemnă cenusia in sine, de si ea ar trai atât de bucurosu în flacără.

Ah, dorul nestemperat după o viață mai înaltă a sufletului ei, după idealul morale alu omenimii apăsa greu asupra tuturor femeielor.

Ea simte in sine unu pustiu acoperit cu galbenul prăvu alu banalității, cu neterminabilele ore ale unei existențe minuțioase atinse de amenintătorul Sciroco*) alu solitudinei.

Femeia de spiritu și animă suferă desolatiuni nedescrivibile.

Ea voiesc se se emancipează. Radiele unei viațe etice cadu in umbrele mortii ei.

Me voru întrebă: D-ța voiesc emanciparea femeielor? O emancipare, care pledează și garantă femeiei ființe de femeie o viață liberă și nemarginată că si a barbatului?

Nu. Acesta nu o voiesc niciodată. Din totu

*) Ventu ce vine din Africa.

N. Trad.

Ori-ce inserate,

se platește pe serie său linia, cu litere merunte garmondu, la primă publicare căte 7 cr., la a două și a treia căte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesăru publicu.

Prenumeratiile se potu face in modul celu mai usior prin assemnatunile postei statului, addressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriu” in Sibiu.

Se voru înființa treptat scările primare in toate comunele Dobrogei.

Este liberu deosebitelor comunitati și participatorilor de a deschide scoli, sub controlul ministrului instrucțiunii publice, cu condiția că in fia-care din acestea, pe langa limbă alășa de fondator sau directori, investiția limbei române se fia obligatoriu.

Art. 20. Se va înființa in orașul Babadag unu seminariu musulmanu, cu menire de a forma capii moșcheelor si de a predă principiile legislației religioase musulmane. Acesta scola se va intreține de statu.

Unu regulamentu de administratiune publică va regula totu ce privesc investiția publică in Dobrogea.

Art. 21. Actele Statului civilu sunt de atribuția autoritatilor civile.

Intocmirea acestor acte va trebui se preceda in totdeauna Benedictiunea religioasă, care pentru casatorii va fi obligatorie.

Unu regulamentu de administratiune publică va regula inse exceptiunile si modificatiunile ce se potu introduce de acestu principiu in privința musulmanilor si a lipovenilor.

Art. 22. Fia-care locuitoru din Dobrogea are dreptul de a se adresă la autoritatile publice prin petiții subscrise de către una sau mai multe persoane, nepotendu inse petitionă de către in numele loru propriu.

Subscriitorii inse de petiții coprindiendu injurii in contra Statului romanu sau a autoritatilor publice sunt possibili pentru acesta de penalitate prevedute de legi.

Art. 23. Nici unu locuitoru din Dobrogea, devenită cetățenă română, nu poate, fără autorizarea guvernului, intră in serviciul unui Stat străin, fără că insusi prin acesta se isi pierde drepturile cetățenesci.

Cap. III.

Despre administratiunea Dobrogei.

Art. 24. Dobrogea este împărțita in două județe: Tulcea și Constanța.

Județul Tulcea se compune din patru arondismente sau ocoale, si anume: Tulcea, Macin, Babadag și Sulină cu insula Sîrpilor.

Județul Constanța are cinci arondismente sau ocoale, si anume: Constanța, Mangalia, Harsiovă, Medjidiye si Silistra-Nouă.

Art. 25. Fia-care județu se administră de unu prefect, care are aceleasi atribuții ca cei din România, propriu disa.

Fia-care arondismentu sau ocolu are in capulu seu unu administratoru.

Fia-care comună urbana sau rurală are in capulu ei căte unu primar asistat de unu consiliu comunul.

sufletul meu sunt de acord cu ideile Gutzkow *): „Ce me contrariează este alterația barierelor între familia și lume, departarea aceluia farmecu, pre care secolii intregi lău aflat în misteriosă și retrăita viață a femeielor. Punerea în discuție marsiava a cestuiilor de di acelora mai particulare interese ale femeielor adecă: a vietiei de sentimentu si de secu. Tempirea castei și neviolabilei amabilitati si gratia a femeiei, care se afă sufletește inca in chipul celei mai urite femeiei.”

Sunt de acord cu aceste cugetari sublimi si frumoase. Femeia se remana de parte de afacerile si libertatele barbatului.

Ceru numai că templele sciinției se se deschidă liberu si pentru femeia. Voiesc că femeiei se i fă permis: „A fi gata cu sine.” In angustul cercu, care este destinat naturei sale de femeia.

Eternu li se dice femeielor: „Voi sunteți ființe neperfecte.” Voi totdeauna trebuie se ve razemati si se ve inaltati pe lângă forța barbatului. Copilele tinere sunt instruite că: viața loru este destinată pentru unu barbat și că chiamarea viaței loru este de alu castigă, de a i placea. Barbatul singură tientă a femeiei!

Ce cuventu temerariu si despoticu!

Femeia se placa si totdeauna se placa. Cum inse, candu intră di consociu pe care si lău alesu nu mai place, candu amorulu i se recomanda in figură unu altuia!

Candu intră di o voce internă si poternica i dice: „Acesta este, pentru elu esti creata!”

Ce potere, ce lege aveti a construnge pe aceasta sermana amagita a fugi de idolul dorului ei si a ramanea fidela neibubitului? Si ea ve respunde: „Legătura mea este de a placea.”

*) Poetul si romantikerul celebru alu Germanilor. Autorul dramei „Uriel Acosta”, a romanului „Die Ritter vom Geiste” etc etc. N. Trad.

Art. 26. Prefectulu si administratorii se numescu de Domnu, dupa propunerea ministrului de interne.

Prefectulu se afla sub ordinile nemijlocite ale ministrului de interne; elu este si representantul celorulalti ministri si esecuta ordinele loru.

Art. 27. Prefectulu supraveghiadu mersulu tutulor servicielor publice din judetiu seu, afara de tribunalele judecatoresci si de armata. Elu ingrijesc de drepturile, datorile si interesele tutulor locuitorilor din judetiu, urmaresce si face a se urmari abuzurile si calcarile de legi, si ia tota mesurile pentru mantinerea ordinei publice.

Art. 28. Elu are poterea de a face regulamente esplicative, carora toti agentii administrativi, judetieni si comunali datorescu supunere.

Elu dà ordonante in materia de ordine publica.

Art. 29. Prefectulu, in marginile legilor are la dispositiunea sa poterea publica.

Cererea ce elu face pentru mantinerea ordinei publice, va fi inmediat satisfacuta de comandanțul trupelor aflate in judetiu seu. Despre cererea sa incunoscintiea inse si pe siefulu divisiei teritoriale.

Art. 30. Prefectulu este representantul gubernului pe langa consiliul judetian; si in privintia acestuia, a comitetului si a consiliului comunale, are aceleasi drepturi, care legea la dà prefectilor din România.

Art. 31. Administratorii au, in arondismentele loru, aceleasi competența, aceleasi atributii si aceleasi indatoriri pe cari le au sub-prefectii din restul tieri.

Ei se afla sub ordinele directe ale prefectului, si au in arondismentul loru, delegatiunea poterilor acestuia si in limitele legei.

Art. 32. Primarii comunelor urbane si rurale, aflate in circumscripția loru, afara de primarii oraselor de resedinta a prefecturilor, se afla sub ordinele administratorilor.

Acestia potu suspenda pe primari, inse acăsta mesura trebue confirmata de prefect.

Att. 33. Atributiunile si indatoririle functionarilor politiei sunt aceleasi ca in România.

Art. 34. Functionarii administrativi si politieni, precum si primarii, sunt respunditori către siefulu loru, pentru vini comisie in exercitiul functiunei.

Urmarirea loru inaintea justitiei nu se va potea face de parchet, de cătu dupa prealabilă incuițiare a autoritatii administrative superioare.

(Va urmă.)

Ajutorie imperatesci.

Cineva si-a luat ostenela că se compuna o lista de tota ajutorie a calea, pe care Mai. Sa imperatulu si regele afla de bine a le face preste anu si care se publica in „Wiener Zeitung“; cu alte cuvinte, ajutorie date in provinciile Cislau-taniei. In anul 1879 sum'a subvențiilor imperatesci au ajuns la 472.180 fl. Acea suma se inparte dupa categorii asia: La cei nenorociti prin focu 29.430 fl.; la cei nenorociti prin ape, grădina, ruptura de nuori si la fortificatiuni contra apelor 105.100 fl.; la pompieri 7980 fl.; pentru scole 30.000 fl.; la seraci 29.320 fl.; la mai multe institute filantropice si de cultura 245.680 fl.

Ar merită se se afla si sumele, pe care monarchulu nostru, augusta sa consorta si de trei ani incocé fiului Loru archiducele Rudolf le inparte preste anu in tierile coronei unguresci, adeca in Ungaria, Transilvania, Croatiu cu Slavonia. La curtea imperiale se porta comptabilitatea cea mai

Ea este debila si conformu doctrinei voastre, condamnata a se rediemă in eternu.

Ea a aflat unu razemu, si l'a lesu. De acestu razemu, de acestu spiritu superior se legă ea cu tota foitie sale, bă ce este mai multu, urmandu unu destin fatalu, ea pierde inpreuna cu elu.

Morală voastră va numi acăsta femeia infidela si pierduta; si pe nedreptu. Aici aveti numai fructul doctrinelor juridice ale secolilor ruginiti.

Mai multe de ce nu veti convinge pre femeia că există, in primă linie, pentru sine insasi, pentru D-dieul ei si pentru sufletul ei, si numai si pote, numai dupa aceea pentru unu barbatu, că si fara ajutoriul barbatului va potu duce o viața lunga, pana atunci nu ve este permis a condamna o femeia cocheta si se aruncă pe tronul ei.

Voi o constrângeti a fi cocheta, ceea ce ve prepara tortură infernali.

Am vedutu barbati, si ce nu vede cineva in lume, cari si-au luat viața pentru o femeie.

Ei se tărua într-o di la picioarele ei dicindu-i: „Te adoru!“ Ei au castigatu eleemosină unui zimbetu, unui zimbetu, care avea se le dica: „Tu'mi plac.“ Si acesti barbati erau fericiți.

In alta de ei au vedutu pe fruntea idolului loru, pe buzele, in ochii lui unu semnu, si acăsta le dicea: „Ai incetatu de a'mi mai placea. Te detronesu!“ Si ei au desprerutu.

In memoriu mea pastresu imaginea acelui barbatu junu si talentat, care din unu amoru nebun pentru o femeia fara anima, a fostu in stare se uite de jurnalul si de positiunea sa. Elu era preot. Elu intrastră vasele sacre, pentru că, dupa promisiunea ei de Sirena se fuga cu densa de la barbatul, dela copii si din patria sa. Dupa ce elu tradase totu, din amoru pentru ea, ilu primi cu acel zimbetu rece alu despre lui, care i dicea:

„Nu te am iubitu niciodata.“

(Va urmă.)

regulata atat a asupra intratorulu si esitelor din list'a civile votata in fiacare anu de către parlamente, cătu si separata a asupra veniturilor din averile private, cu care statul nu are a face nimicu; se spune inse, că numai o parte orecare din ajutoriile si milele ce face monarchulu si familia Sa, se publica prin Monitore, era cele mai multe remanu nepublicate, căci nu are se scia stang'a ce face drept'a, sau mai respicatu, că nu trebuie se afle tota lumea despre nenumeratele pensiuni, burse si alte ajutorie căte se dau la multime de veduve si orfani, la studenti saraci, la familiile scapatate fără nici-o vina alor, la persoane infrante de betranetie si morburi, de care tota in 36 milioane de locuitori se afla cu sutele de mii, in cătu daca nu aru mai fi si alte familiile ilustre, bogate si totuodata miloșe, tota list'a civile a monarchului de preste 8 milioane nici pe de parte nu ar fi de ajunsu spre a intinde ajutoriu la tota familiile si persoanele căte potu documenta cu acte autentice, că intru adeveru ilu si merita. Unii voru a sci, că partea cea mai mare a listei civile se duce mai multu numai in ajutorie de acelea.

Transilvania.

Sibiu 1/13 Februarie. Nu numai diaforele mici, dar si cele mari o patu adesea, că inbuldite de multimea scirilor esteriore, le lipsesc spatiul pentru sciri interne si locali. Totu asia o patim si noi.

Una din urmarile cele mai funeste ale ernei crancene este, că pe aici domina tare morbul tifosu (langorea) si inca cu caracteru contagiosu. Pana inainte cu 10 dile erau preste 80 individi bolnavi de tifos; astazi se vorbesce de 110. Medicii afla că frigulu, fomea, locuintele umede, neaerite, imputite, au avutu acestu resultat funestu, adeca mai scurtu: estrem'a saracia in classile inferiori. Fera selbatica numita diphtheritis s'au aratatu érasi in unele comune, nicairi inse in asia mesura că intr'o comuna secuiésca, unde omora neincetatu.

In vecin'a comuna Salinele-Sibiului (Vizakna) in 4 Februarie magiarii tinuta un Requiem (Paramastru) cu mare solemnitate pentru căteva sute de morti cadiuti acolo in batalia din 4 Februarie 1849 perduta contra celor imperatesci. S'a decisu că totu in acea comuna se li se puna si unu monumentu. Ore de miriade romanilor cadiuti pentru a devenit a libertate si pentru regenerarea nativiei, isi mai aduce cineva aminte că se le faca parastasu? ori că amu ajunsu că se ne fia frica a ne si mai rogă lui D-die pentru sufletele mortilor si a le aprinde căte o luminarica de cera galbina in bisericu?

Din comitatele vecine primim sciri dese despre agitatiuni vii in cestiunile agrarie.

Noi sciamu că aceleia era si pana acum in permanentia de ani 32; se pare inse că lucrarile comisiiunilor si noile proiecte de lege discutate in B-Pest'a, le dà nutrimentu nou. Ni se cere se continuam discussiunea reinceputa in Nr. 5. Vomu continuu cătu mai curendu, asta-data inse cu pen'a deprinsa a unui advocat de prim'a ordine.

Sinodulu bisericei ev. luterane sasesci adunatu la Sibiu in lun'a trecuta sub conducerea rev. sale dlui superintendent G. D. Teutsch, cunoscutu istoriografu, inca ar fi meritat se'lu urmarim ceva mai de aproape. Lucrarile sale, a caror discussiune a tinutu mai bine de doue septembani, potu se fia instructive si pentru alte societati religiose. Dupace poporul sasescu a fostu returnat mai din tota drepturile sale nationali vechi si de nespresa valore, prin sistem'a dualistica, se vede si elu strimitoare intre biserica si altariu, in familia si in scola; dura intelligentia sa cea numerosa, luminata si zelosa, lupta cu o perseverantia extraordinaria; scolele sale in comparatiune cu cele unguresci sunt de modellu, au doue diarie politice cotidiane, unulu care ese de 4 ori, altele pedagogice literarie si amestecate vre 7 si tota acestea sunt sustinute de către elementul germanu din acăsta tiéra, unde numerulu seu de ambele confessiuni (evangelici si catholici) abia trece preste 200 de mii suflete. Confessiunea ev. luterana are 270 parochii, din care numai 9 sunt magiare. La scole ambla tota tenerimea de ambele sexe, in numeru preste 30 mii. Au cinci gimnasie de căte 8 clase, scole reali cu 8 clase in Sibiu, cu 4 in Brasovu si in alte orasie, 5 seminarie!

Corespondentie particularie ale „Observatoriului“.

Naseudu finea lui Ianuariu 1880 n.

Suferintele causate prin inundatiuni, unor parti din Transilvania au indemnata si pe intelligentia romana din Naseudu a dă mana de ajutoriu celor nefericiți. Pentru că ajutorarea se aiba resultatu mai inbururatoriu, in o adunare convocata de d. vicariu Gr. Moisilu s'a alesu unu comitetu. Acesta a adressat unu apel către tota intelligentia din acestu tenuetu, precum si la tota comunitate. Acelu apel a am onore a-lu tramete d-vostre d. redactoru pentru a-lu publicat in colonele „Observ.“ Banii adunati se voru cuita in publicitate si se voru tramite comitetului central din Sibiu.

Profitu de acăsta ocazie, pentru a ve rogă totodata, se-mi permiteti a face o mica reflecție la o corespondentie publicata de aci in „Fam.“ si de acolo reprousa si in „G. Tr.“, prin care se descrie decursul unui concertu cu colorile cele mai esagerate. Este prea frumosu si laudaveru, deca cineva din societatea sa asupra'si a laudă in publicitate ori-ce ostenele, ori-ce merite si ori-ce rezultate, fia aceleia cătu de mici, pentru că acăsta pe multi i ambitionesa si le potentie a zelulu si activitatea. Dara pre atat este de tristu candu acestea esu din cadrul adeverului, si 'lu denatură, pentru că acestea mai multu contribuie la stricatiune. Nu este bine a se publica lucruri ce contradic adeverului si combatu moralul publicu. Prin descrieri atat de exagerate, precum sunt cele amintite, se face unu serviciu forte reu, atat de multe persoane respective cătu si institutelor la care este institutore, respective instrucțiunile. Credu că acestea observatiuni generale voru fi pentru astădat de ajunsu, dorindu că acei ce si-ieu frumosă sarena de a informa publicul celu mare despre ori-ce lucruri, se nu-ju informese sinistru, se tinea mai mai mare contu de adeveru, pe care trebue se-lu iubescă si se-lu stimedie mai pre susu de tota.

In 28 I. c. s'a intemplat unu conflictu sangerosu pe teritoriul de certa dintre comună romană „Rebrisiora“ si intre cea sasă „Dumitra“.

O multime de barbati au esitul cu saniele in teritoriul amintit pentru a-si aduce lemne si s-au resfiratu prin padure. Dupa catu tempu sosesce o ceta de Dumitreni inarmati cu puseci si insociti de o patrula de 5 gendarmi. Romanii nici nu apucaseră a-si taiă lemne. Neavandu arme, au inceputu a se retrage că se nu le cada vitele in manile Sasilor, inse in acel moment gendarmii incepu a puscă dupa densii. Unu omu cade mortu, era două raniti. Asemenea a cadiutu mortu si unu calu. Mai multi omeni se afla arestatii.

Pare că traime in vîcule de midiloci, candu omenii erau mai puțin pretiuti decat cu canii, ba si decat cu fierile. Tota lumea de pe aici se intreba: Cum veni gendarmii in pozitia de a comita pe Sasi in afaceri de natura privata? Din alu cui mandat? Apoi cum vinu densii se pusce diu'a mare in omeni nearmati? Noi nu credem că disciplina loru se le permita. Incidentul, carele altcum a produs sange reu si a iritat spiritele din intregu tienutul acesta, se afla sub pericola competentă. Triste tempuri amu mai ajunsu! Despre cele ce voru urmă, vomu insinti la temputul seu.

Vederemo!

Corespond.

Apel!

Fratilor! Dile amare traime in totii: felii de felii de dări cătra statu, comitat, comunitate, biserica si scola, inpreunate cu cele mai ne-indurate executiuni — multime de urmari triste de a le usurarie si multe alte necasuri dilnice apasa umerii fiacaruia si ne despoia de dulceti'a vietiei. O scimu si o sentim asta cu totii, căci cea mai mare parte din poporatiune a ajunsu la sapa de lemn abia pote se si traga viet'a de adi pe mane.

Pre langa necazurile si dorerile dilnice, ce ni le casiuă omenii; mai sunt inse si altele cu multu mai grele: acele ce ni le casiuă elementele firesci, cum este de exemplu focul, grindina, apa etc. Nu ori cine scie si sente urmari furiei atarorii elemente, ori cine inse isi pote intipui ce insenma a te culca omu cu stare, cu măsa si casa, cu granarie pline de bucate, er' candu te scoli se te vedi despoiatu de totu binele avutu, abia cu hainele de pe tine si incunjuratu de copii ti ne-ajutorati, cari iti sgritura de frig, fara se ai unde ii scuti si cu ce-i inbracă, iti lesina de fome fara se ai cu ce ii inbucari, iti-peru dinaintea ochilor fara se le poti ajutora, căci intr'o clipita vr'unu elementu te-a facutu din omu cu staricica — cersorius, din omu cu casa si măsa — ajunsu pe ultimie si avisatu numai la ajutoriul celor milosi.

In asta stare vrednică de plansu se afla astădat multime de concetatiuni de ai nostri de prin tienutul de mediloci si din vestu alu partilor ardeleni, precum si de prin partile ungurene si banatiene, căci apele de pe acolo au esundat in lun'a trecuta si ii-a despoiatu mai de totu binele avutu. In acestu tempu greu de érnu au ajunsu dară acesti nefericiți cu familialelor pe ultimie, fara casa si măsa, fara se aiba ce mancă si cu ce se inbracă. Ei sunt avisati dară numai la ajutoriul celor milosi, căci pe alta cale nu potu trai.

Fratilor! In tota partile ardeleni, ba si afara de tierra nostra, s'a instituit comitate, cari se colectese oferte pe séma acestor nefericiți. Asia a facutu si inteliginti'a din Naseudu. Cá esmis ai acestei inteliginti venim se ve ceremu dară ajutorie pe séma a miilor de nefericiți de sub intrebare.

Fratilor! Sariti in ajutoriu acestor nefericiți, căci semenii nostri sunt ei, cu ei locuim in o tiéra, ba in cea mai mare parte de acelasi sange si de aceiasi lege sunt, ei cu noi! Sariti-le in ajutoriu, căci legea D-dieșca si omenescu poftesc, că celu ce pote se ajute pe celu nepotintios! Sariti-le in ajutoriu, căci prin asta trebue se damu multiamita lui D-die, că pe noi ne

OBSERVATORIULU.

scapa de atare nefericire! Sariti-le in ajutoriu, ca-ci pe toti ne poate ajunge atare sorte, si atunci catu de bine ne va ceda ajutoriul celor milosi! Sariti-le in ajutoriu catu de iute, ca-ci mari si grozave le sunt suferintele! Sariti-le in ajutoriu catu de pucinu, ca-ci si denariul veduvei va fi bine primitu.

Ofertele in bani ori in bucate, care inca se voru preface in bani, se se tramita in Naseudu, la adres'a lui Vasilie Popitianu, cassariu alu subsemnatului comitetu. Ofertele primite se voru inainta la locul destinatiunii pe cea mai potrivita cale si despre ele se va da socotela publica.

Naseudu in 16 Ianuariu 1880.

Gregoriu Moisilum m.p., Vasile Popitianum p. vicariu.

Josifu Mihalasiu m.p. Dr. A. P. Alessi m.p. Jonu Ciocanu m.p.

Sciri diverse.

(Parastasu.) In 17 Februaru st. n.a.c. diu'a trista aniversaria a repaosarei distinsului si prea meritatului barbatu romanu La dislau Basiliu baronu de Popu, se va celebrá in biseric'a parochiala gr. cath. de aice, intru amintirea acelui.

Cultulu divinu la care sunt invitati a participa stimatori si multu regretatului defunctu, se va celebrá la 10 ore antemeridiane.

(Jubileu.) Venerabilulu comerciant din locu d. Grigorie Mateiu si-au serbatu jubileul de 50 ani ai carierei sale comerciale, dandu in sér'a de 26/7 a l.c. o cina stralucita in casele proprie, la care au fostu invitati preste 50 persoane din cleru si mireni, intre cari si vreo 6 neromani, colegi si amici de afacri ai jubilarului.

Excelent'a Sa archiepiscopulu si metropolitulu Mironu Romanulu, inpreuna cu suit'a sa au onoratu ospital'a mésa a jubilarului cu inalt'a sa presentia si au pronuntiatu primulu toastu, caruia urmara altele mai multe. In decursulu serbarei, care durá pana aprópe la 3 ore dupa mediu noptiei, d. Grigorie Mateiu au primitu preste 84 telegramme de felicitare venite din Transilvani'a, Ungari'a, Austri'a si Romani'a.

A dou'a di Domineca in 8 Februaru jubiariulu nostru au primitu o deputatiune a gremiului comerciantilor din locu, care subt conducea d. J. Winkler, ca celu mai betranu, au datu espressiune celor mai cordiale felicitari pentru colegulu loru.

(D-lu Visarionu Romanu) directorele institutului de creditu si de economii „Albin'a" si cassariu alu Comitetului centralu pentru ajutorarea inundatilor a mai primitu dela Directiunea generala a theatreloru din Bucuresci urmatoreea scrisore:

Bucuresci, 18/30 Ianuariu 1880. „Domnulu meu! Societatea Artistilor Dramatici, voindu a veni in ajutoriul nenorocitoru inundati din Transilvani'a, a datu la 3/15 Ianuariu anulu currentu, in sal'a Theatrului Nationalu, o representatiune estraordinaria, alu carei venitu l'au destinat ușiorarei suferintelor nenorocitoru.

Cu deosebita placere me grabescu, Domnulu meu, a ve inainta micul produs alu acelei representatiuni in sum'a de lei trei sute cinci dieci si siése bani 30% Nr. 356, 30% rugandu-ve se bine voiti a primi acestu modestu ajutoriu pentru nenorocitoru frati de peste Carpati, din partea Artistilor nostri, ca o manifestare a simpathielor ce nutrescu pentru Romanii din vecin'a tiéra.

Primiti ve rogu Domnulu meu asigurarea consideratiunilor mele".

Directorulu Generale alu Theatreloru.

Jon Ghica.

Secretariu: J. Vierosianu.

(List'a Nr. 4) a contribuirilor incuse la comitetulu subsemnatu, in folosulu inundatilor.

Transportulu totalului din list'a Nr. 3 publicata in Nr. 7 a.c. alu „Observatoriului" fl. 1187.90

Colecta in bucate si bani in ceteate Mediasiu asternuta prin Dionisiu Romanu fl. 20.—

D. Dr. Ioanu Borcea, advocatu in Sibiu fl. 3.—

D. direct. sem. Ioanu Hanea fl. 3.—

D. Gregoriu Mateiu, comerciantu in Sibiu fl. 5.—

D. Dr. Ioanu Nemes, advocatu in Sibiu fl. 1.—

D. Petru Rosca, jude reg. in Sibiu fl. 3.—

Totalulu cu diu'a de astadi fl. 1222.90

Sibiu, 10 Februaru 1880.

Comitetulu centralu pentru ajutorarea inundatilor.

(List'a Nr. 5) a contribuirilor incuse la comitetulu subsemnatu, in folosulu inundatilor.*)

Transportulu totalului din list'a Nr. 4 publicata mai susu fl. 1222.90

Societatea artistilor dramatici din Bucuresci ca produs alu unei representatiuni estraordinare date la 3/15 Ianuariu a.c. in sal'a theatrului nationalu din Bucuresci, lei 356, 30 bani fl. 160.34

Nicolau Petrescu, oficialu la institutulu „Albin'a" in Sibiu fl. 2.—

Josifu Popescu, oficialu la institutulu „Albin'a" in Sibiu fl. 2.—

Romulu Petricu, oficialu la institutulu „Albin'a" in Sibiu fl. 2.—

R. G. Balasini, oficialu la institutulu „Albin'a" in Sibiu fl. 1.—

D. administratoru protopopescu Moise Toma din Sibiu, inaintedia o lista trimisa de catra parochulu din Tilisc'a, D. Petru Juga cu urmatorele sume colectate in numita comună: Cass'a bisericésca gr. or. 5 fl.,

Cass'a comunala 5 fl., Ioanu Josofu, parochu 50 cr., Petru Juga, parochu 1 fl., Stefanu Milea, notariu 1 fl., Vasile Juga, arendatoriu 1 fl., Avramu Florea 1 fl., Danielu Josofu, primariu 50 cr., Ioanu Florea 20 cr., Pantilimonu Banciu 10 cr., Dumitru Craciun 20 cr., Leontie Popa 20 cr., Ioanu Popa 20 cr., Gligorul Raceu 20 cr., Nicolau Micleusiu 20 cr., Isaia Fracea 20 cr., Petru Rodeanu 30 cr., Simeonu Fracea 20 cr., Pavelu Banciu 20 cr.,

Ioanu Nanu 10 cr., Ioanu Banciu 20 cr., Stefanu Bratu 20 cr., Vasile Voicu 20 cr., Simeonu Fracea 10 cr., Achimu Munteanu 10 cr., Ilie Stanea 10 cr., Dionise Juga 20 cr., Ioanu Necsia, invetiatoru 20 cr., George Bratu 20 cr., Dionise Stroe 10 cr., Avramu Porica 10 cr., Dumitru Florea 15 cr., dela

mai multi 1 fl. 50, in totalu . . . fl. 20.65
Dela d-lu Joanu Mihaly si Dómn'a socie din M. Sziget fl. 10.—
Totalulu cu diu'a de astadi fl. 1420.89
Sibiu, 10 Februaru 1880.

Comitetulu centralu pentru ajutorarea inundatilor.

(Tolerantia magiara.) O scire alarmatore, se scria din Brasovu, au pusu in agitatiune de cateva dile spiritele poporatiunei de acolo si cu deosebire pe nu de multu infinitat'a reunione pentru teatru. Se istorise adeca, despre o ordonanta ministeriala, prin care Ungari'a intréga se va inparti in „districte artistice" si ca relativ la Brasovu s'ar fi dispusu, ca de aci inainte in acel oras se se dea concessiune pentru representari teatrale numai esclusiv la societati de actori magiari.

Precum aflam, dice „S. D. Tageblatt" d. ministru de esterne n'au datu unu astfelu de ordinu, care ar fi unu ce neobișnuitu chiaru si in tiéra Hottentotilor, au insarcinatu ince pe vice-comitele, ca acesta se comunicase magistratului, ca dela anulu viitoru incolo nu va mai potea da concessiune d. Dorn directorelor trupei teatrale germane.

(Originea inpositului tutunului.) Tutunulu au fostu tacatu in Francia, in favorulu tesaurului, dela anulu 1629; dar' numai dela anulu 1674 elu a devenit unu privilegiu esclusiv cunoscutu sub numele de regie, care continua a esistá pana la 1789 fara intrerupere. Dar' inca inaintea Franciei imparatii Turciei si regii Persiei pusera inposita asupra tutunului. Napoleon I sciu se traga si elu unu bunu profitu din acesta planta poporala. In timpulu domniei sale, regia aducea anualu 14-15 milioane franci tesaurului. Pe timpulu lui Carolu X era inpositul asupra tutunului de 30 pana la 40 milioane fr. pe anu. Dupa caderea lui Ludovicu Filipu, in 1848 venitulu crescuse inca si mai multu; elu era de 60 pana la 65 milioane. In fine dupa desastrulu dela Sedanu, receptele regieei versau anualu in cass'a tesaurului o suma de 200 milioane fr. si mai bine. („Curierulu finantiaru".)

(Cum s'au pacalit unu falsificator de vinuri din Ungari'a.) Intr'o mare cetate unguresca istorisesce diariulu „P. Hirlap", nu de multu s'au facut o cercetare rigorosa a vinurilor falsificate

cu fucsina. In pifinita bogatului comerciant cu vinuri Y, s'au aflatu 24 vase pline cu vinu, despre care s'au constatat, ca ele sunt colorate cu fucsina. Politia au sigillat vasele. Y. au luat recursu la ministeriu de interne si crediendu ca processulu seu va durá mai multu timpu, si ca va fi decisu in favorulu seu, au vendutu vinurile pentru Germania. De astadata ince istetiul Y. se insila; forul superior au decisu cauza fara intardare, in defavorulu speculantului. Fiindu ca vinul se tramise dejá la Germania, falsificatorul amplu 24 de vase cu vinuri de cele mai bune, isi procura intr'unu modu ore care o copia de pe sigillulu oficialui, sigilla vasele si se adresa catra ministrul de interne cu rogarea, ca se dispuna a se esaminá vinurile sale din nou, prin experti din strainetate si in casu deca numai unul din ei si-ar da votul, ca vinurile sale sunt falsificate cu fucsina, atunci, densulu ca pedepsa depune intréga sa avere miscatore si nemiscatore pe altariu patriei. Ministrul ince nu lua in considerare rogarea declarandu, ca expertii straini potu sci mai multu ca cei din tiéra, pentru densulu ince, numai parerea expertilor indigeni este competenta, ergo vinul trebuie se fia versat. Aceasta se si intempla in presentia organelor politiene si asia, beatorii de vinu din Germania au beutu vinu falsificat, in tempu ce clotianii si sioreci din pifinita lui Y. s'au potutu scaldá si si-au potutu stempera setea cu vinurile cele mai bune.

(Unu bazaru interesant.) Inca in cursulu acestei luni se va arangea unu bazaru interesant in Clusiu, in care damele cele tinere voru functiona ca vendietore. Momentulu celu mai interesant alu acestei intreprinderi filantropice va fi, ca tote damele voru aparea inbracate in diferitele costume nationale din Transilvani'a. Activ'a presedinta a reuniunei, comtes'a Teleky s'au adressatu dejá catra toti d-nii prefecti, precum si catra persoane private cu rogarea a i procurá modele si ornamente pentru acele costume nationale, promitiendu ca celu multu dupa 8 dile ele voru fi inapoiate. Damele se voru fotografá in acele costume si apoi fotografiele precum si albumuri intregi se voru vinde in favorulu reuniunei, séu mai bine disu, in alu seracilor pentru cari se va arangea acel bazaru.

(Tragicu.) Despre o intemplare tragică ceteam in diariile din Prag'a urmatorele:

Nefericitulu june August Pietsche lucrase in primele ore ale unei dupa amidi la probele sale in laboratoriul chimic cu hydro-sulfatu si observa, ca incadrarea de argintu a ochilarilor sei se innegrise, formanduse sulfatu de argintu. Terminandu si lucrarea voiá se isi curatii ochilarii, spre care scopu elu si prepara o solutiune concentrata de cyan-caliu, cu ajutorul careia voiá se isi curatii innegrit'a incadrare a ochilarilor sei. Nu multu dupa aceea se planse ca suferi de doreri la capu si ca va luá unu prafu musantu (Brausepulver.) Elu isi prepara intr'unu pahar o solutiune de soda, se duse se isi aduca prafu de tartaru, pe care apoi in locu se ilu puna in paharulu cu solutiunea de soda, ilu baga in acela cu cyan-caliu, pe care ilu si beu. In momentulu de a depune paharulu, observa erórea comisa si spuse acésta vecinului seu de mésa, cu care traiá in relatiuni forte intime. La inceputu acela credea ca glumesce, dar' vediendu pe Pietsche ca ingalbinesce, indata se convinse de contrariul. Alergara iute dupa unu medicu din apropiare; nefericitulu espira ince inainte de a veni medicul dicindu: „Este prea tardi, sunt perduto."

(Invitat de abonament) la „Teologia dogmatica speciale" prelucrata de Simeone Micu, prof. de teologia dogmatica in seminariul metropolitan din Blasius. Opulu va consta din 34-35 côle octavu mare. Pretiul unui exemplarul brosurat va fi 3 fl. v. a., ér' pentru aceia, cari au cumperat séu voru prenumerat si „Teologia fundamentală" 2 fl. 50 cr. v. a. In pretiul de 3 fl. sunt computate si spessele postali. Banii pentru exemplarile prenumerate se voru solvi la primirea opului.

Blasius, 29 Ianuariu 1880.

Tipografi'a seminariala.

Fondulu literatilor magiari.

Esiste in tările civilizate ale Europei o classe de omeni, care fara se aiba vre o altă poziție sociale, spre ex. de funcționari, de avocați, preoți, profesori, medici, tehnici, proprietari, industriari, comercianți etc., trăiesc numai din producțile penelor sale, în diverse ramuri ale cunoștințelor omenești. Această clasă era odinioară multă desconsiderată, mai târziu ea a fost temută, adesea persecutată cu mare ură și batjocorită că

*) Cuitarile sumelor tramise la acestu comitetu voru urmă prin publicare in diariile de aici „Observatoriul" si „Telegraful român". La cerere ince, sumele se voru cuită si separata.

classe de ómeni fără capetei. Dupa lupte seculare, în fine literatii reusira a stórcet dela lume, daca nu respectu sinceru, celu puçinu o consideratiune atrăbita personalor. In staturi că alu Franciei mai multi scriptori au fostu judecati de către poporul că demni de a fi tramisi in parlamentu, éra pe altii insusi suveranulu ii chiamá in consiliul seu. In secolul alu 18-lea li se deschisera salónele cele mai stralucite a le capitalei, adeverata scóla a vietiei pentru bietii carturari ametitii de conversatiile loru cotidiane cu mortii, cu cartile. Pe francesi au inceputu a'i imitá cátiva principi de ai Germaniei.

Nu asia la popórale semi-civilisate, unde daca literatii n'au vreo alta positiune sociale, vreo alta profesiune, nici venitul siguru, potu se móra in tóte dilele de fóme, de frigu si golatate. Massele poporului nici nu visédia de literatura si de cultivarea sciintielor; carturarii semi-docti afla, că mai multa sciintia din căta o au ei, ar fi cu totul de prisosu. Bogatii despretuescu pe literati că pe o classe de ómeni perde-véra, fără positiune, sarantoci, fără avere.

Intocma asia se intemplase cu literatii si la natiunea magiara. Dupa-ce s'a inmultitul numerulu loru, au realizatu planulu de a se formá in societate si a'si aduná ei insii unu fondu mare, din alu carui venitul se se ajute la nepotintia, la betranetie, candu nu voru mai potea lucrá, se mai traga si veduvele sau orfanii loru ceva pensiune. Fondul literatilor magiari a crescutu de cátiva ani incóce prea frumosu. Dupa bilantiul dela 31 Dec. a. tr. acelasiu fondu s'a mai adaosu in semestrulu II cu 10,416 fl. Pàna acum fondul dà numai unu venitul de 11 pàna la 12 mii florini pe anu; elu inse merge crescendu mereu. In anulu trecutu s'a datu ajutorie bunisóre: la unu auctoru infrantu de betranetie, la unele veduve si la mai multi orfani de ai literatilor cátiva mii; pentru curarea unor literati bolnavi 225 fl., pentru o ingropatiune 80 fl.

Dela statu se dà si la fondulu acesta căte unu ajutoriu modestu; asia in a. t. 1900 fl.; dura partea cea mai mare din acelu capitalu se stringe si se asigura din colecte, din legate testamentarie, din asia numite cotisatiuni sau contribuiri platite de către membrii, pre cătu timpu se afla ei in stare de a studiá, lucrá si tiparí. Press'a magiara se folosesce de tóte ocassiunile spre a indemná si induplecá pe cei avuti, că din diecile si sutele de mii aruncate pe obiecte de lucsu, pe cai si cani, in caletorii de placere, in carti si in alte jocuri de hasardu, se arunce căte o cójă de 5—6 sute si pentru literati.

Bogatii inse întreba, că de ce sunt buni asia numitii literati, căci daca sciu carte multa, n'au decât se intre si ei in vreo functiune a statului, si daca nu sunt primiti la statu, se primésca servitu pe la societati mari comerciale sau industriali, ori pe la particulari bogati, că professori si mentori pentru baiati, că deregatori, provisori, comptabili pe la curti boieresci; in fine plutocratii aru mai potea adaoge, că doctorii in sciintie si litere, scriptorii cei mai buni si publicistii cei mai ageri de ce se nu potea fi se chialari pe la ospetării, marqueri pe la cafenele, usieri, portari. Asia judeca plutocratii, si intru adeveru ei aru avea cuventu, daca s'aru potea laudá cu unu chialariu dr. in scintiele exacte, bucatariu dr. in chemia, asternatoriu si servitoriu la mésa dr. in filosofia, provisoru (ciocoiu) de curte, dr. in drepturi, intendante preste cai dr. in medicina si chirurgia; éra fal'a plutocratului ar fi cu atât mai justificata facia cu cei de classea lui, daca din acei doctori ar mai si avea numele de Homeru, Herodotu, Aristoteles, Plato, Cicero, Virgiliu, ori macaru Corneille, Racine, Molière, Herder, Schiller, Góthe.

Multe se mai potu in lume din căte s'au intemplatu si au trecutu; numai acésta un'a nu se mai pote, că sciint'a cea adeverata, că Minerv'a si Apoline se mai măture in casa si in curte, se siédia pe capr'a trasürei alaturea cu cocierii. Numai unu popor cadiatu cu totul va mai suferi in sinulu seu, că sciint'a si virtutea se amble la cer site cu desagii de a umeru.

Campulu sciintielor se deschide dintr'o epoca int'alta totu mai vastu, indefinitu. Dela cele mai multe ramure din sciintia se astépta folose practice pentru omenime. Urmarea este că ele nu mai potu fi tractate de către dilettanti, ci trebuei că o parte din ómenii invetiati se'si devotedie tota viéti a loru la căte una multu doue specialitatati. S'au trecutu acelea timpuri, candu de ex. in tierile nóstre căte unu ieromonachu din vreo monastire bogata se ocupá numai de sciintia, sau candu statulu avea

mai multe asia numite sinecure bogate, functiuni fóra nici-unu servitu, pe care căte unu rege intieptu le dá la ómenii invetiati. Sciint'a, mai multu că ori-care alta activitate omenesca, cere se fia cu totul scutita de grijile vietiei.

Conversatiune in limb'a magiara.

(Urmare si fine.)

Amu fostu decisi se curmamu cu Nr. 9 conversatiunile acestea si se damu locu la altele, totu literarie; ne veni inse invitare dela o parte, din care amu fi asteptatu mai puçinu, că se nu le curmamu asia curen, din cauza că se affa multime de ómeni, nu numai romani si germani, ci si dintre magiari, cari credu pana acum in unitatea dialectului magiaru, că si cumu sunt convinsi, că fia-care din ei s'au nascutu numai din căte una mama. Daca ar fi auditu bunii nostri ardeleni macaru numai cum vorbesce ramur'a poporului magiaru cunoscuta in Ungaria sub nume de Paloczok, sciu că nu ti-ar mai vorbi de unu dialect unicu. Departe se fia că se sustinemu cu acésta, că ginta magiara ar simti necessitatea se'si mai cultive inca si unu altu dialectu, buna-óra precum s'a intemplatu la ginta germana si la cea slava; sunt neasemenatul mai puçini magiari in lume, de cătu se aiba trebuintia, fia si numai de doue dialecte. Ceea ce constatamu aci este numai, că dialectul magiaru alesu si destinatul de către carturarii poporului că se le fa de limba nationale comunala toti, trebue se 'lu inveti cu totii in scóle, din carti, din conversatiune cu ómeni literati, se 'lu audia de la catedra, din ambonu, tribuna si scena, pentru că se 'lu pôta vorbi si scrie intocma; éra daca nu'l voru inveti cu totii, atunci va vorbi si scrie fia-care numai jargonulu seu maternu. S'ar cere spatiu multu că se producemu tóte limbile materne ale poporului magiaru dupa regiuni si districte; asia vomu dà locu inca numai la unu jargonu, asia precum ilu vorbescu magiarii curati in căteva comitate si anume in comit. Zala, in care isi avuse si Franciscu Deak mosii'a sa.

Fragmentele din scrisoarea unui hotiomanu, care se plange că nu mai pote trai din furtu si róga pe altulu, că se'i ajute la vreo functiune, la o banca sau si la statu. Acelu romanu care ar simti placere se traduca acea scrisoare bine, in limb'a magiara cea cultivata, o pote aflá intrega in „Borszem Jankó“ Nr. 5 din a. c. si in acelu casu va meritá se fia premiatu cu unu dictionariu ungurescu.

„Tée-tu tek éet, az ember azt veszi éeeszre, ho véeee az feékeezkómárságának az béegyóókás velágón; azér kó hivata után nééznyi.

Hallottam, ho fôdhiteeintézetnél az héevalatos állások egérűtek, ho vallamellék tiszttisztelő egszökött az munka ellü. Mán één nem féellek az munkát, ha mingyá egéesz naponta péezt kék is oóvasnyi.

Az mi az szorgalmatosságot illettye, bennem fôligr van a. E loó se bir annyit doógozni, mint éen, ha egindull bennem az joó véer; kevált ha mellékes csavaréentásra van kilátás. Hárónya va néegy ember munkáját ollan könnyen eevéegzemi eg se kottyan, aztánnek eg se szökök, amméeg munkát tallálok és az fáracságat az péez kifuttya.

Azér fordulok ollan veláglátott uri emberhő, mint az Csicséri uram, ho utaséecson, mezenre kék folamonnyi, ho az fôdhiteeintézet hivataóba békesséek az illen tiszttességees bösültet ember. Ha utba igazéet, nem leszek hálátlansággaa eránta és egigérem, ho ha szomszécságba kerüllök laknyi, akár az sövéenyre akaszhatya a füstött sunkáját, méeg ottand se vesz el a. Inkább az magaméet lopaton ee.

Ho pedéetiglen ögyes ées szorgalmatosságos ember vaok, kitecczik abbu.

Elöször, ho sohase hattam eelopnyi a magaméet.

Másocczor, enkábbast máséet vüttem ee, ha lehetett.

Harmaczor, ho kujcs néekün is bele tok nyunyi az vertajmkasszába, mer hán dúcsekodées néekün legyen mondaja: Muschberger Náthán és Hagelfresser Joél szomszédedok vertájm kasszáját az csalit allat u kifordéttan, mint a hurkabéllésesét.

Negyecczer, a csömörgi vásáron tavaa nyáron ecczerre két kurvanyás-czifra szürt emeléentettem toa.

Ötöcczör, az fijajim is egtnéetottam az mesterségegenre, ezek is segéethetnek az hivataóban.

Hatócczor, ecczer se szöktem eg az vármegye szögálattyábu, pedéetiglen kenyerem javát ot faatam le.

Tisztesseges pofám ábrázattyát személeszen egmutatnám ha zsoódéerom engenné; mán csak egmondum u min van: aproszentek naptýán réegi szokás tekéntetéebú baltafokávaa korbacsoótuk eg emmást az magagyűtt kocsimájába éés az falu éerdeemes kanászsa akkorásat lappéentott az balta laptyávaa az kéees tetemöre ho mingyá billencsre át az széess' bal lábam. Devecserbe kône gyalogoónyi az vasuthoó, de mondon, ha nem tok; azér is személeszen most az ecczer uem mutatom eg magamat, hanem eeküdöm az potográpiamat rámástu. Tunnyi valoó dolog, ho a csutaram hasára vaok potográfeerözvaa, pedéetiglen valaoságos kezejim ujjai miatt; hán csak ollanformán, ho vettet az Mátyás tóttu egy éekes szavu kolopot, egesseg e bágoy tökört az csömörgi vásáron, ebü a tökörbü szemléletem eg az éen deeványos pofámát éés az éen pöcséetviakszos nyeli kusztárom derágaelü pöngéejével u ráfaragtam az csutaram hasára tiszteségees kéepem máslássát, ho méeg az Bodri kutyám is egismerti rajta az gazdáját.

Tisztołlom az othonvaloókat, csoókoótatom az kis Jankóot

Kanyaroó Vendee
hivataó keressé fókéezkoómár Bikacson.“

Éca, totu asia scriu si romanesce toti acei carturari romani, cari se inchina orbesce la provincialismi, la

gerguri locali, la cuvinte straine cunoscute numai in tîntulul de unde se tragu sau pe unde locuesc ei, adóptă si forme grammaticali barbare, sau cu totul inechite, obsolete, ne mai cunoscute la immens'a maioriata a natiunei, si nu se potu convinge de imperios'a necessitate de a unificá limb'a, că se avemu o singura limbă natională. Se luamu aci că de exemplu numai press'a periodica. Daca scrie vreunu diariu romanesca bine, la intielesu si frumosu, apoi scrie „Romanulu“, i se intempla inse si chiaru acelui organu de publicitate, că se traduca din romanesce totu in romanesce din unele diarie si din corespondentie ce'i vinu de a dreptulu. Se intempla inse adesea, că redactiunile pe langa cea mai buna vointia, despera de a poté traduce si decopiá, éra urmarea este că le arunca in maculatură.

Se prea intielege, că scopulu sublimu si salvatoru cere studiu, lectura multa, exercitiu necurmatus, ochiu ageru, petrundietoriu. Intr'aceea asupra limbii nóstre vomu continua conversatiunile din anulu trecutu luandu de substratu pe cătuva timpu chiaru dictionariu-project, elaboratu de A. T. Laurianu si J. Maximu sub auspiciole Academiei.

Pretiurile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

10 Februaru in Sibiu:

Grâu, dupa cualitati	1 hectolitru fl.	8.40—9.40
Grâu, amestecat	1 " "	6.90—7.90
Secara	1 " "	5.40—5.80
Papusoioi	1 " "	4.90—5.30
Ordui	1 " "	4.20—4.60
Ovesi	1 " "	2.90—3.30
Cartofi	1 " "	1.60—2.—
Mazare	1 " "	6.—7.—
Linte	1 " "	11.—12.—
Fasole	1 " "	6.—7.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	28.—30.—
Untura (unsore topita)	50 " "	28.—28.50
Carne de vita	1 " "	42—46
Oua 10 de		—35

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a

in 12 Februaru st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de aur	101.85	100.70
I emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orientalung.	—	78.50
II emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orient. ung.	98.75	93.—
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumului de feru orient. ung.	81.25	81.50
Inpramutul drumurilor de feru ung.	117.50	117.50
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamenu	89.50	89.25
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	—	85.—
Obligatiuni urbariale temesiane	88.—	88.—
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	—	86.75
Obligatiuni urbariale transilvane	88.—	86.25
Obligatiuni urbariale croato-slavone	90.—	—
Obligatiuni ung. de rescumpararea diecimei de vinu	90.75	90.50
Datoria de statu austriaca in chartie	70.50	70.30
Datoria de statu in argintu	71.55	71.50
Rent'a de aur austriaca	84.70	84.50
Sorti de statu dela 1860	129.50	130.—
Actiuni de banca austro-ung.	839.—	839.—
Actiuni de banca de creditu ung.	301.—	299.50
Actiuni de creditu aust.	272.75	272.—
Sorti unguresci cu premii	—	117.—
Argintu	—	—
Galbini imper.	5.53	5.47
Napoleondorulu	9.35	9.35
100 marce nemtiesci	57.70	57.70

„ALBIN'A“

Institutu de creditu si de economii in Sibiu.

Domnii actionari ai Institutului de creditu si de economii „Albin'a“ se invita prin acésta in vîrtutea §. 19 alu statutelor societatii la

A VII adunare generala ordinara,

care se va tînea la Sibiu in 19 Martiu 1880 stil. nou, inainte de amédi la 10 óre in cas'a institutului (strad'a Baier Nr. 1).

Obiectele.

1. Raport